
4

Vragenuur: Vragen Smals

Vragen van het lid Smals aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over **mbo'ers die zonder diploma gelokt worden door bedrijven**.

De voorzitter:

Dan geef ik nu het woord aan de heer Smals namens de VVD voor zijn vraag aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, die ik ook van harte welkom heet. De vraag gaat over mbo'ers die voor het behalen van hun diploma worden weggelokt door werkgevers. De heer Smals namens de VVD.

De heer Smals (VVD):

Dank u wel, voorzitter. De aanleiding voor deze vragen is natuurlijk het fantastische bericht in het AD dat mbo'ers steeds meer waardering krijgen. Dat gevoel had ik al eerder, maar het blijkt nu ook daadwerkelijk uit de analyse van Jobdigger. Ik denk dat ik namens bijna iedereen spreek als ik zeg dat we daar ontzettend blij mee zijn.

En toch leeft er nog wel een zorg, die de VVD ook al eerder heeft uitgesproken. In 2018 lag er al een Kameruitspraak naar aanleiding van een motie van collega Wiersma, die erop aandrong om zo veel mogelijk studenten een diploma te laten halen. Om die eerdere motie kracht bij te zetten en om voortgang te vragen, is er recent een aansporende motie – zo noem ik het maar – over groenpluk aangenomen, van collega Kuik en mij. We zijn nu twee jaar verder. Het probleem is zichtbaar nog niet opgelost en groeit zelfs.

Dus, wat heeft de minister tot nu toe gedaan? Welke concrete maatregelen zijn er al genomen? Of moeten we wachten tot april voordat er eindelijk iets gaat gebeuren om het probleem aan te pakken? Als we tot april moeten wachten, maak ik me wel zorgen of we dan op tijd zijn om voor het komende schooljaar een goede oplossing te vinden voor deze groeiende groep die zonder diploma van school af gaat. Kortom, wat heeft de minister tot nu toe gedaan? Wanneer komen er concrete maatregelen? Komen die nog op tijd voor volgend jaar? Of moeten we nog een jaar wachten?

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister Van Engelshoven:

Voorzitter, dank u wel. Heel fijn dat de heer Smals via dit vragenuur nog een keer aandacht vraagt voor het verschijnsel dat we "groenpluk" noemen. Het is heel mooi om te zien dat die mbo'ers zo gewaardeerd worden in de samenleving, zelfs zozeer dat ze voor het behalen van hun diploma van school worden gehaald, omdat werkgevers dringend op hen zitten te wachten. Tegelijkertijd is het ook zeer onwenselijk dat jongeren zonder het halen van een diploma de school verlaten.

Ik zag dit weekend ook werkgevers op televisie die zich zorgen maken over de basisvaardigheden van toekomstige werknemers. Over die basisvaardigheden gaat het namelijk ook in het mbo. Daar gaat het ook om rekenen. Daar gaat het ook om taal en om burgerschap. Ik zou diezelfde werkgevers willen aansporen om die jonge mbo'ers niet voortijdig van school te halen en ervoor te zorgen dat zij hun opleiding volledig kunnen afmaken. Want ook dat maakt dat zij betere werknemers zijn voor de toekomst.

Wij zijn druk in gesprek over wat we concreet kunnen doen om dit verschijnsel aan te pakken. Dat doen we langs een aantal lijnen. Ten eerste moeten we goed weten waar het echt om schooluitval gaat, om echte vsv'ers, en waar het om groenpluk gaat. Wij zijn met de scholen en de RMC's, de coördinatoren van de gemeenten in de regio's, in gesprek over hoe we onderscheid kunnen maken tussen vsv'ers enerzijds en groenpluk anderzijds. De afspraak is dan dat de RMC contact opneemt met SBB over het realiseren van een leerbaan op de werkplek. Daar waar een jongere van school wordt gehaald en gaat werken, kun je ook zorgen voor een leerwerkplek, zodat hij op die werkplek zijn school kan afmaken. De school zoekt dan ook naar mogelijkheden om flexibele instroom mogelijk te maken en om maatwerk te leveren.

Op dit moment hebben we op een haar na gevild een intentieverklaring met werkgevers, waarin zij zich eraan committeren om waar mogelijk die werkplek om te vormen tot een leer-werkbaan. Met alle partners zetten we ons ook in voor een betere communicatie naar de achterban. Zo hebben we met de JOB afspraken gemaakt om jongeren te waarschuwen dat als ze bijvoorbeeld studiefinanciering hebben gehad en ze voortijdig de school verlaten, ze hun lening moeten terugbetalen en ze met een hogere schuldeis komen te zitten. Dus op alle fronten zijn we bezig. Zoals gevraagd, krijgt u ook voor 1 april de intentieverklaring van mij. Natuurlijk zijn we voor die tijd al heel hard bezig om gewoon in de werkelijkheid concrete stappen te zetten, maar met u ben ik van mening dat hier sprake is van een onwenselijk verschijnsel. Zorg nou dat jongeren gewoon hun diploma kunnen halen.

De heer Smals (VVD):

Ik dank de minister voor haar antwoorden. Fijn dat we delen in de vreugde over het feit dat mbo'ers zo goed gewaardeerd worden, veel meer dan in het verleden. Maar ik blijf toch achter met het gevoel dat we niet moeten vergeten dat het hierbij gaat om jongeren die aan het begin van hun carrière staan, die van school worden gelokt met een mooie belofte en dan na een paar jaar, als ze een nieuwe stap willen maken, ertegenaan zullen lopen dat ze geen diploma hebben. U onderschrijft dat ook en daarom zit ik zo hard te drukken op maatregelen die we nu moeten nemen. Daarom vraag ik u nogmaals of ik ervan kan uitgaan dat we maatregelen nemen om bedrijven die aan groenpluk doen, dus bedrijven die het bedrijfsbelang boven het belang van de student stellen, aan te sporen om daarmee te stoppen. Ook is het van belang dat die maatregelen op tijd worden genomen, zodat voorkomen wordt dat leerlingen die volgend schooljaar beginnen ertoe verleid worden om te stoppen.

Minister Van Engelshoven:

Natuurlijk is voorkomen altijd beter dan genezen, maar, zoals ik u net heb uitgelegd zijn we langs alle lijntjes die we hebben aan de slag om ervoor te zorgen dat ook werkgevers zich bewust zijn van het belang dat die jongeren hun diploma halen en om ervoor te zorgen dat de RMC's het onderscheid kunnen maken tussen echte uitval en groenpluk, dat de scholen ervoor zorgdragen dat er flexibele instroom is en maatwerk geleverd kan worden en dat de SBB actief meekijkt naar de mogelijkheden om van die werkplek ook een leer-werkbaan te maken. Dus met alle betrokken partijen is men volop aan de slag om dit probleem te tackelen, maar ik ben het met u eens dat het begint bij werkgevers die hier maatschappelijk verantwoord gedrag moeten tonen.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Smals. De heer Kwint namens de SP.

De heer Kwint (SP):

Dank. Ik ben in ieder geval heel blij met de woorden van de VVD dat ervoor gezorgd moet worden dat grote bedrijven niet alleen maar hun eigen belang nastreven omdat je anders met z'n allen in de problemen komt. Dat tel ik dan maar alvast als winstpuntje. Er werd gevraagd om concrete maatregelen. Nu hebben we samen met het bedrijfsleven een regeling voor praktijkleren. Die zorgt ervoor dat heel veel mbo'ers in de praktijk bij een bedrijf een vak kunnen leren. Dat is een mooie regeling. Maar wij kunnen toch heel eenvoudig zeggen: even goede vrienden, maar als jij mensen van het mbo plukt zonder dat ze een diploma hebben, dan gaan we jou ook niet meer subsidiëren voor die andere mensen die je een opleiding wil geven en gaan we alleen mensen opleiden bij bedrijven die op een fatsoenlijke manier met jonge mensen omgaan? Meneer Smals zei het net ook al, dit zijn mensen die als eerste weer op straat gekieperd worden op het moment dat de werkgelegenheid terugloopt. Is de minister bereid om te kijken of we die regeling voor praktijkleren, die subsidieregeling, ook kunnen inzetten om dit ongewenste fenomeen tegen te gaan?

Minister Van Engelshoven:

Het vraagstuk dat zich voordoet is nou juist dat de bedrijven waarin deze jongeren terecht komen vaak geen leer-werkbedrijf zijn of die leer-werkplek niet hebben en dus ook die subsidie niet krijgen. Dus volgens mij past dit niet helemaal op elkaar. U kent mij, ik geloof eerder in de wortel dan in de stok en ik ben voorlopig ook nog even met de wortelen bezig voordat ik ga nadenken over de stok.

De voorzitter:

Nou, dan moet u daar nog even goed over nadenken, meneer Kwint.

De heer Kwint (SP):

Ja, ik kom wel een keer terug met een stok.

De voorzitter:

Dat dacht ik al.

Mevrouw Kuik (CDA):

Het mbo is hot en dat is mooi, want vakmensen hebben we hard nodig, maar het is niet oké dat bedrijven jongeren van school plukken. We hebben er ook een motie over ingediend, dus daar is de minister mee aan de slag. Maar ik ben wel benieuwd of wij in beeld hebben welke sectoren en welke bedrijven die jongeren van school af plukken. Zodra we dat weten, kunnen we ze namelijk ook aanspreken. Dan kunnen we ook kijken of er bijvoorbeeld een bbl-werk-leertraject ontbreekt en of we dat dan zouden moeten inzetten.

Minister Van Engelshoven:

Terechte vraag van mevrouw Kuik. Ja, we zijn op dit moment bezig om te kijken of er specifieke sectoren zijn waar dit opgaat. Ik hoorde bijvoorbeeld gisteravond een debatje op de radio waarin het specifiek ging over de ICT-sector. Het gaat waarschijnlijk ook om sectoren die kampen met tekorten. Maar via de informatie die we van de RMC-regio's krijgen, krijgen we er ook zicht op om welke opleidingen en om welke bedrijven het nu gaat. Dat betekent namelijk ook, en daar zijn we in de intentieverklaring nu al mee bezig, dat we het bedrijfsleven niet alleen via de landelijke koepels aanspreken, maar ook heel specifiek via die sectoren. Ik ga die dan ook vragen: zet uw handtekening, want ik wil van u actief commitment om dit met elkaar tegen te gaan.

Mevrouw Westerveld (GroenLinks):

Het is natuurlijk ook niet te verkopen dat bedrijven enerzijds studenten te vroeg weghalen bij de instellingen, terwijl er aan de andere kant ook grote groepen zijn, bijvoorbeeld jongeren die praktijkonderwijs hebben gedaan, die moeilijk aan een baan komen. Ziet de minister dus kans om in haar gesprekken met werkgevers ook bij hen te benadrukken dat er een hele grote groep jongeren is die graag werk wil hebben en die misschien wat extra begeleiding nodig heeft, maar die ook heel goed in een aantal sectoren aan het werk kan?

Minister Van Engelshoven:

Mevrouw Westerveld stelt mij een terechte vraag: vraag van het bedrijfsleven niet alleen aandacht voor die groep die je heel makkelijk, succesvol en zelfs zonder een diploma te halen, kunt inzetten, maar ook voor die jongeren die net iets meer afstand hebben tot de arbeidsmarkt en die ook een baan nodig hebben. Samen met de heer Slob voeren we die gesprekken ook, want u heeft helemaal gelijk. Er is een groep jongeren die heel goed een plek kan krijgen op de arbeidsmarkt, als we allemaal iets meer oog hebben voor die jongeren die net iets meer afstand hebben en soms ook iets meer begeleiding nodig hebben. In het praktijkonderwijs hebben we bijvoorbeeld ook trajecten waarin die jongeren gewoon iets langer worden begeleid naar de arbeidsmarkt. Ik zie de heer Kwint even niet, maar hij heeft op dat punt natuurlijk een heel goed voorstel gedaan om ervoor te zorgen dat we mbo-2'ers, waar het in dat geval om ging, langer begeleiden op de arbeidsmarkt. Ik kijk er ook naar of we die groep niet wat kunnen uitbreiden.

De voorzitter:

Dank u wel.